

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про всеукраїнський референдум (реєстр. № 2617а від 19 липня 2013 року)

Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 17 квітня 2014 року (протокол № 22) на відповідність Конституції України проект Закону про всеукраїнський референдум (реєстр. № 2617а від 19 липня 2013 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Кличком В.В. та іншими.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту, його метою є гарантування конституційного права громадян України на участь в управлінні державними справами безпосередньо через всеукраїнський референдум. Для досягнення цієї мети Законопроектом пропонується закріпити на законодавчому рівні положення щодо предмету, організації, підготовки та проведення всеукраїнського референдуму відповідно до вимог Конституції України, з урахуванням рекомендацій Європейської комісії до демократії через право (Венеціанської комісії) Ради Європи, практики проведення загальнонаціонального референдуму в Україні та в зарубіжних країнах, а також загальновизнаних міжнародних стандартів проведення загальнонаціонального референдуму.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ (частина друга статті 5), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до частини першої статті 38 Основного Закону України громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах.

Конституційне закріплення влади народу зумовлює необхідність запровадження певних механізмів її реалізації. Як встановлено в частині другій статті 5 Конституції України, народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Це засадниче положення конкретизується приписом статті 69 Конституції України про те, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Референдум – один із способів реалізації влади шляхом голосування виборчого корпусу або його визначеної частини.

Конституційне регулювання референдумів в Україні зведене до приписів, якими визначаються:

- суб'єкти ініціювання проведення референдуму - народна ініціатива (частина друга статті 72), Верховна Рада України (пункт 2 частини першої статті 85);

- суб'єкти, уповноважені призначати (проголошувати) референдум, - Верховна Рада України (пункт 2 частини першої статті 85), Президент України (пункт 6 частини першої статті 106);

- вимога обов'язковості вирішення питання про зміну території України всеукраїнським референдумом (стаття 73);

- затвердження на всеукраїнському референдумі законопроекту про внесення змін до розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», прийнятого не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України (частина перша статті 156);

- недопустимість проведення референдуму щодо законопроектів з питань податків, бюджету та амністії (стаття 74).

Організація і порядок проведення референдумів згідно з пунктом 20 частини першої статті 92 Конституції України визначаються виключно законами України.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

У частині третій статті 59 Законопроекту встановлюється порядок фінансового забезпечення підготовки та проведення всеукраїнського референдуму, зокрема, обсяг коштів передбачається окремим рядком у законі про Державний бюджет України або визначається іншим законом у порядку, передбаченому Бюджетним кодексом України.

Відповідно до частини другої статті 95 Основного Закону України виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

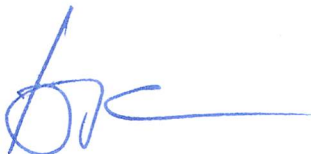
У зв'язку з цим визначання іншим законом (а не законом про Державний бюджет України) обсягу коштів для підготовки і проведення всеукраїнського референдуму за поданням Центральної виборчої комісії не узгоджується з статтею 95 Основного Закону України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило до Законопроекту зауваження, які стосуються безсистемного підходу до визначення предмету всеукраїнського референдуму і невідповідності його окремих положень нормам Конституції та законів України.

Міністерство юстиції України у своєму висновку зазначає, що Законопроект не може бути підтриманий з огляду на суперечність Конституції та законам України, а також потребує суттєвого редакційного доопрацювання.

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики дійшов висновку, що проект Закону про всеукраїнський референдум (реєстр. № 2617а від 19 липня 2013 року), поданий народними депутатами України Кличком В.В. та іншими, суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

В.В.Писаренко